Oikeustapauskokoelma

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

16. päivänä syyskuuta 2013 *

Kilpailu — Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt — Kylpyhuonekalusteiden markkinat Belgiassa, Saksassa, Ranskassa, Italiassa, Alankomaissa ja Itävallassa — Päätös, jossa todetaan SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan rikkominen — Hinnankorotusten koordinointi ja arkaluonteisten liiketaloudellisten tietojen vaihto — Puolustautumisoikeudet — Vuoden 2002 yhteistyötiedonanto — Lainvastaisuusväite — Kartellin tai muun yhteistoimintajärjestelyn käsite — Sakon määrän laskenta — Sakkojen määrän laskennasta annetut vuoden 2006 suuntaviivat — Vakavuus — Lisäsummakerroin

Asiassa T-376/10,

Mamoli Robinetteria SpA, kotipaikka Milano (Italia), edustajinaan asianajajat F. Capelli ja M. Valcada,

kantajana,

vastaan

Euroopan komissio, asiamiehinään F. Castillo de la Torre, A. Antoniadis ja L. Malferrari, avustajinaan aluksi asianajajat F. Ruggeri Laderchi ja A. De Matteis, sittemmin Ruggeri Laderchi,

vastaajana,

jossa on kyse ensisijaisesti SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan soveltamismenettelystä 23.6.2010 tehdyn komission päätöksen K(2010) 4185 lopullinen (asia COMP/39092 – Kylpyhuonekalusteet) kumoamista koskevasta vaatimuksesta, siltä osin kuin se koskee kantajaa, ja toissijaisesti kantajalle määrätyn sakon poistamista tai sen määrän alentamista koskevasta vaatimuksesta,

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja I. Pelikánová sekä tuomarit K. Jürimäe (esittelevä tuomari) ja M. van der Woude,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies J. Palacio González,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 11.9.2012 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

tuomion [1]

– –

Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset

22 Kantaja nosti nyt käsiteltävänä olevan kanteen unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 7.9.2010 jätetyllä kannekirjelmällä.

23 Unionin yleinen tuomioistuin (neljäs jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn ja esitti asianosaisille kirjallisia kysymyksiä unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 64 artiklassa tarkoitettujen prosessinjohtotoimien puitteissa. Asianosaiset vastasivat näihin kysymyksiin määräajassa.

24 Asianosaisten lausumat ja niiden vastaukset unionin yleisen tuomioistuimen esittämiin suullisiin kysymyksiin kuultiin 11.9.2012 pidetyssä istunnossa.

25 Kantaja vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

— ensisijaisesti kumoaa riidanalaisen päätöksen siltä osin kuin se koskee kantajaa,

— toissijaisesti kumoaa kantajalle määrätyn sakon tai alentaa sen määrää määrään, joka on 0,3 prosenttia sen liikevaihdosta, tai joka tapauksessa unionin yleisen tuomioistuimen kohtuulliseksi katsomaan määrään,

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

26 Komissio vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

— osittain jättää kanteen tutkimatta ja joka tapauksessa hylkää kanteen

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

– –

Ensisijaisesti esitetyt vaatimukset, jotka koskevat riidanalaisen päätöksen osittaista kumoamista

– –

Toinen kanneperuste, jonka mukaan vuoden 2002 yhteistyötiedonanto on lainvastainen

45 Kantaja huomauttaa, että riidanalainen päätös perustuu kokonaan tietoihin, jotka on saatu Mascon vuoden 2002 yhteistyötiedonannon nojalla esittämän pyynnön perusteella. Tämä tiedonanto on kantajan mukaan kuitenkin lainvastainen, koska mikään EY:n perustamissopimuksen tai asetuksen N:o 1/2003 sisältämä oikeusperusta ei salli komission myöntää epätyypillisen toimen nojalla täysimääräistä tai osittaista sakkoimmuniteettia yritykselle, joka on osallistunut kilpailusääntöjen rikkomiseen, jonka osalta muille yrityksille on määrätty sakkoja sen ilmiannon perusteella. Lisäksi

1 — Tässä esitetään ainoastaan ne tämän tuomion kohdat, joiden julkaisemisen unionin yleinen tuomioistuin katsoo tarpeelliseksi.

tällaisen immuniteetin saaminen muiden yritysten toiminnan ilmiantamisen perusteella merkitsee yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista. Kantaja katsoo lisäksi, että koska ainoastaan unionin lainsäätäjä voi, samoin kuin tilanne on unionin jäsenvaltioissa, päättää ohjelmasta, jolla on tarkoitus palkita yritysten yhteistyö, antamalla vuoden 2002 yhteistyötiedonannon komissio loukkasi toimivallan jakamisen periaatetta samoin kuin Euroopan unionin perusoikeuskirjassa vahvistettuja avoimuusperiaatetta ja hyvän hallinnon periaatetta (EUVL 2010, C 83, s. 389).

46 Komissio kiistää tämän kanneperusteen.

47 Aluksi on todettava, että vaikka kantaja ei esitä muodollisesti SEUT 277 artiklassa tarkoitetulla tavalla vuoden 2002 yhteisötyötiedonantoa koskevaa lainvastaisuusväitettä, on kuitenkin niin, että sen kanneperusteen asiasisällöllä pyritään riidanalaisen päätöksen kumoamiseen sillä perusteella, että riidanalainen päätös perustuu tähän tiedoksiantoon, joka on kantajan mukaan lainvastainen. Näissä olosuhteissa on ensimmäiseksi tutkittava, täyttyvätkö kantajan esittämän lainvastaisuusväitteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset, ja siinä tapauksessa, että väite on otettava tutkittavaksi, on toiseksi tutkittava, onko kyseinen väite perusteltu.

– Lainvastaisuusväitteen tutkittavaksi ottaminen

48 Aluksi on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 277 artikla on ilmaus yleisestä periaatteesta, jonka mukaan jokaisella on oikeus riitauttaa toimielinten aiemmin toteuttamien, riidanalaisen päätöksen oikeudellisena perustana olevien tointen pätevyys – vaikka nämä eivät olisikaan muodoltaan asetuksia – saadakseen kumotuksi hänelle osoitetun tai häntä suoraan ja erikseen koskevan päätöksen, jollei hänellä ollut oikeutta nostaa SEUT 263 artiklan nojalla suoraan kannetta näistä toimista, joiden vaikutukset siten ulottuvat häneen mutta joiden kumoamista hän ei ole voinut vaatia (ks. vastaavasti asia 92/78, Simmenthal v. komissio, tuomio 6.3.1979, Kok., s. 777, 39 ja 40 kohta ja asia T-23/99, LR AF 1998 v. komissio, tuomio 20.3.2002, Kok., s. II-1705, 272 kohta).

49 Koska EY 241 artiklan tarkoituksena ei ole mahdollistaa sitä, että asianosainen voisi riitauttaa minkä tahansa yleisesti sovellettavan toimen sovellettavuuden minkä tahansa kanteen tueksi, yleisesti sovellettavaa toimea, jonka lainvastaisuuteen vedotaan, on voitava soveltaa kanteen kohteena olevaan asiaan joko välittömästi tai välillisesti, ja kanteen kohteena olevan yksittäispäätöksen ja kyseisen yleisesti sovellettavan toimen välillä on oltava välitön oikeudellinen yhteys (asia 32/65, Italia v. neuvosto ja komissio, tuomio 13.7.1966, Kok., s. 563, erityisesti s. 594, Kok. Ep. I, s. 299; yhdistetyt asiat T-6/92 ja T-52/92, Reinarz v. komissio, tuomio 26.10.1993, Kok., s. II-1047, 57 kohta ja asia T-64/02, Heubach v. komissio, tuomio 29.11.2005, Kok., s. II-5137, 35 kohta).

50 Ensinnäkin vuoden 2002 yhteistyötiedonannosta on todettava, että komissio määrittää siinä yhtäältä yleisesti ja abstraktisti ne edellytykset, jotka yritysten on täytettävä, jotta SEUT 101 artiklan rikkomisesta määrätty sakko voidaan poistaa kokonaan tai sen määrää voidaan alentaa (yhteistyötiedonannon 8–27 kohta), ja toisaalta, että siinä luodaan yrityksille oikeutettuja odotuksia (yhteistyötiedonannon 29 kohta).

51 Toiseksi on todettava, että vaikka on totta, ettei komissio tehnyt riidanalaista päätöstä vuoden 2002 yhteistyötiedonannon perusteella, koska kyseinen päätös perustuu asetuksen N:o 1/2003 7 artiklaan, on myös kiistatonta, että yhtäältä komissio sai tietoja, joiden perusteella se saattoi toteuttaa tutkimuksia, Mascon vuoden 2002 yhteistyötiedonannon puitteissa esittämän pyynnön perusteella (riidanalaisen päätöksen 128 perustelukappale) ja toisaalta komissio saattoi ainakin osittain koota tietoja ja todisteita, joiden perusteella se teki riidanalaisen päätöksen, muiden yritysten, kuten Grohen ja Ideal Standardin, tekemien sakkojen määrän alentamispyyntöjen perusteella.

52 Tämän vuoksi nyt käsiteltävässä asiassa riidanalaisen päätöksen ja vuoden 2002 yhteistyötiedonannon muodostaman yleisesti sovellettavan toimen välillä on välitön oikeudellinen yhteys. Koska kantaja ei voinut vaatia vuoden 2002 yhteistyötiedonannon kumoamista yleisesti sovellettavana toimena, kyseisestä tiedonannosta voidaan esittää lainvastaisuusväite.

53 Tästä seuraa, että kantajan vuoden 2002 yhteistyötiedonannosta esittämä lainvastaisuusväite otetaan tutkittavaksi.

– Asiakysymys

54 On muistutettava, että 6.2.1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17 ([EY 81] ja [EY 82] artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus) (EYVL 1962, 13, s. 204) 15 artiklan 2 kohdan, josta on tullut asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohta, mukaan ”komissio voi päätöksellään määrätä yrityksille – – sakon, jos ne tahallaan tai tuottamuksesta – – rikkovat [SEUT 101] tai [SEUT 102] artiklan määräyksiä”.

55 Oikeuskäytännön mukaan asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa ei luetella tyhjentävästi perusteita, jotka komissio voi ottaa huomioon sakon määrää vahvistaessaan. Tämän vuoksi yrityksen käyttäytyminen hallinnollisen menettelyn aikana voi olla seikka, joka on otettava huomioon tätä määrää vahvistettaessa (ks. vastaavasti asia C-298/98 P, Finnboard v. komissio, tuomio 16.11.2000, Kok. s. I-10157, 56 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Tältä osin on korostettava, että vuoden 2002 yhteistyötiedonannossa yrityksille ehdotetulla sakon poistamisella kokonaan tai sen määrän alentamisella on tarkoitus helpottaa sitä, että komissio löytää yritykset, jotka osallistuvat salaisiin kartelleihin, ja määrää niille seuraamukset. Näissä olosuhteissa komissio saattoi asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan nojalla avoimuuden ja yhdenvertaisen kohtelun nimissä määrittää edellytykset, joissa kaikki sen kanssa yhteistyötä tekevät yritykset saattoivat hyötyä sakon poistamisesta kokonaan tai sen määrän alentamisesta.

56 Edeltävän toteamuksen valossa on aluksi hylättävä perusteettomana kantajan väite, jonka mukaan komissiolla ei ollut mitään oikeusperustaa antaa vuoden 2002 yhteistyötiedonantoa.

57 Sikäli kuin kantaja väittää myös, että vuoden 2002 yhteistyötiedonannolla loukataan toimivallan jakamisen periaatetta, tällainen väite on hylättävä perusteettomana. Kuten edellä 55 kohdassa todetaan, komissiolla oli asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan nojalla toimivalta antaa tiedonanto, jossa määritetään edellytykset, jotka voidaan ottaa huomioon määritettäessä sen sakon määrää, joka sillä on oikeus määrätä. Kantajan väite, jonka mukaan useissa unionin jäsenvaltioissa lainsäätäjä on säätänyt samankaltaisia voimassaolevia ohjelmia, on hylättävä vaikutuksettomana. Vaikka näin olisi, se ei kuitenkaan vaikuttaisi siihen toteamukseen, että asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohta on pätevä oikeusperusta, jossa annetaan komissiolle toimivalta antaa vuoden 2002 yhteistyötiedonanto.

58 Lisäksi kantajan väitteet, joiden mukaan vuoden 2002 yhteistyötiedonannolla loukataan avoimuusperiaatetta ja hyvän hallinnon periaatetta, on hylättävä perusteettomina. Yhtäältä koska vuoden 2002 yhteistyötiedonanto on Euroopan unionin virallisessa lehdessä julkaistu toimi, jossa vahvistetaan edellytykset, joilla komissio sitoutuu myöntämään yrityksille vapautuksen sakosta tai alentamaan sen määrää, sillä ei loukata vaan päinvastoin vahvistetaan komission alaa koskevan päätöskäytännön avoimuutta. Toisaalta koska vuoden 2002 yhteistyötiedonannossa luodaan puitteet, joissa yrityksiä, jotka osallistuvat tai ovat osallistuneet unioniin vaikuttaviin salaisiin kartelleihin, voidaan palkita niiden yhteistyöstä komission tutkinnassa, tämä tiedonanto ei ole pelkästään hyvän hallinnon periaatteen mukainen, vaan myös esimerkki siitä.

59 Kantajan väite, sellaisena kuin tämä täsmensi sen sisältöä vastauksena prosessinjohtotoimiin antamissaan kirjallisissa huomautuksissa ja istunnossa unionin yleisen tuomioistuimen kysymyksiin antamissaan suullisissa vastauksissa ja jonka mukaan vuoden 2002 yhteistyötiedonannolla loukataan

yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, koska se hyödyttää suuria yrityksiä, on hylättävä perusteettomana. On riittävää todeta, että mahdollisuus hyötyä kyseisessä tiedonannossa esitetyistä eduista vastikkeena siinä määrätyille velvoitteille on avoinna kaikille yrityksille, jotka haluavat tehdä yhteistyötä komission kanssa, ilman yhteistyöhaluisten yritysten kokoon perustuvaa syrjintää. Tältä osin kantaja ei osoita lainkaan, että samassa tilanteessa olevia yrityksiä kohdeltaisiin epäyhdenvertaisesti tai että päinvastoin erilaisissa tilanteissa olevia yrityksiä kohdeltaisiin virheellisesti samalla tavoin.

60 Näin ollen toinen kanneperuste on hylättävä osittain perusteettomana ja osittain vaikutuksettomana.

– –

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kanne hylätään.

2) Mamoli Robinetteria SpA vastaa oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan Euroopan komission oikeudenkäyntikulut.

Pelikánová Jürimäe Van der Woude

Julistettiin Luxemburgissa 16 päivänä syyskuuta 2013.

Allekirjoitukset